Lietas Nr. C29499611
Lietas arhīva Nr. C-0498-14/11

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 25.martā

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas

tiesnese I.Bite

ar tiesas sēžu sekretāri I.Lipsku

izskatīja atklātā tiesas sēdē tiesas zālē Rīgā, Lomonosova ielā 10, civillietu AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" prasībā pret /pers. B/, par parāda piedziņu, un

konstatēja:

2010.gada 27.decembrī AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" (turpmāk – prasītājs) tiesā iesniegusi prasības pieteikumu pret /pers. B/ (turpmāk – atbildētāja) par parāda piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar 2006.gada 06.jūlijā noslēgto Aizdevuma līgumu Nr.0602789/55i (turpmāk – aizdevuma līgums), prasītājs atbildētājam izsniedza aizdevumu Ls 1800,00 apmērā, ar procentu likmi – 27,05 % gadā no aizdevuma summas, ar pienākumu atmaksāt aizdevuma summu un procentus aizdevuma līguma maksājuma grafikā noteiktajā kārtībā.

Atbildētāja maksājumus neveica aizdevuma līgumā paredzētajā kārtībā, tādēļ prasītājs iesniedza tiesā pieteikumu par saistību piespiedu izpildi brīdinājumu kārtībā, kas ar tiesas lēmumu atstāts bez izskatīšanas.

Saskaņā ar aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 5.5. atbildētājam ir noteikts pienākums par maksājuma grafikā noteikto maksājuma atmaksas termiņu un apmēru neievērošanu maksāt līgumsodu 3% procentu apmērā no termiņā nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu, ko prasītājs samazinājis līdz 1%.

Saskaņā ar aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 4.1.1., gadījumā, ja maksājumu kavējuma dienu skaits kopā ir vismaz 30 dienas, aizdevējam ir tiesības pirms termiņa vienpusēji atkāpties no aizdevuma līguma un pieprasīt tūlītēju parāda atmaksu, bet saskaņā ar punktu 4.2. aizņēmējam šādā gadījumā ir pienākums nekavējoties samaksāt aizdevējam nesamaksāto līgumsodu, nesamaksātos procentus un aizdevuma summu.

Tā kā atbildētāja nebija izpildījusi savu saistību un maksājuma termiņa nokavējums pārsniedza 30 dienas, prasītājs vienpusēji atkāpās no aizdevuma līguma un pieprasīja no atbildētājas parāda samaksu, kas tika noformēts rakstveida brīdinājuma formā un nosūtīts atbildētājai ierakstītā vēstulē 2008.gada 21.februārī. Brīdinājumā tika lūgts atbildētāju izpildīt savu saistību septiņu dienu laikā.

Saskaņā ar aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 8.2. jebkāds paziņojums uzskatāms par nodotu otrai pusei, ja pagājušas trīs dienas kopš tas nodots pasta iestādē un nosūtīts ar ierakstītu sūtījumu uz adresi, kas norādīta līgumā, tādēļ augstāk minētā parāda samaksas termiņš beidzās 2008.gada 03. martā. Pēc brīdinājuma nosūtīšanas netika veikts neviens aizdevuma līgumā paredzētais maksājums.

Saskaņā ar aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 5.4. atbildētājam ir noteikts pienākums kopējā parāda samaksas kavējuma gadījumā maksāt līgumsodu 3% apmērā no neatmaksātās aizdevuma summas daļas par katru samaksas kavējuma dienu līdz visas parāda summas pilnīgai samaksai, ko prasītājs samazinājis līdz 1%, līdz ar to līgumsods par katru kopējā parāda samaksas kavējuma dienu sastāda Ls 16,61, kas kopā par 1019 kavētām kopējā parāda samaksas dienām ir Ls 16925,59. Prasītājs, vadoties pēc labas ticības principa, šo līgumsodu samazinājis līdz Ls 648,99.

Atbildētāja parāda summa uz šī pieteikuma parakstīšanas brīdi sastāda Ls 3157,30, kas sastāv no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas Ls 1661,26, nesamaksātajiem procentiem par laiku no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim – Ls 393,75 un līgumsoda saskaņā ar aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktiem 5.4. un 5.5. Ls 1102,29.

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja parādu Ls 3157,30, kas sastāv no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas Ls 1661,26, nesamaksātajiem procentiem Ls 393,75, līgumsoda Ls 1102,29 un samaksātos tiesāšanās izdevumus, kā arī lūdz norādīt spriedumā uz prasītāja tiesībām saņemt 6% gadā no nesamaksātās aizdevuma pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1587.pantu, 1720.pantu, 1722.pantu, 1756.pantu, 1759.panta 1.punktu, 1765.pantu, 1943.pantu, 1945.pantu.

Tiesā nav saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi par prasību.

Tiesā saņemts BIGBANK AS Latvijas filiāles pieteikums par puses procesuālo tiesību pārņemšanu minētajā civillietā. Pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar 2010.gada 31.decembrī noslēgto Biznesa pārdošanas līgumu Nr.6.2.3/1 BIGBANK AS uzņēmuma pārejas rezultātā ir kļuvusi par aizdevuma līguma Nr. 0602789/55i pusi, pilnībā aizstājot AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" un paņemot tās tiesības un pienākumus pilnā apmērā. Atbilstoši Biznesa pārdošanas līguma 2.3.punktam aizdevuma līguma kreditora tiesības un pienākumi tiek īstenoti BIGBANK AS Latvijas filiāles personā. Tāpēc ir nepieciešams aizstāt AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" ar BIGBANK AS un noteikt, ka piedziņa izdarāma par labu BIGBANK AS, pārskaitot piedzītos naudas līdzekļus BIGBANK AS Latvijas filiālei. Norādīts, ka AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" piekrīt puses procesuālo tiesību pārņemšanai, ko pamatojoties uz Biznesa pārdošanas līguma 3.1.1.punktu apstiprina BIGBANK AS Latvijas filiāle – BIGBANK AS Latvijas filiāles tiesības pārstāvēt AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" ir noteiktas Biznesa pārdošanas līguma 3.1.1.punktā, kas cita starpā paredz, ka BIGBANK AS un BIGBANK AS Latvijas filiāle ir tiesības izdarīt visas procesuālās darbības ar visām tiesībām, kādas ar likumu ir piešķirtas lietas dalībniekiem civilprocesā, administratīvajā procesā un kriminālprocesā, bez sevišķa AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" pilnvarojuma. Lūdz aizstāt AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" ar prasītāju BIGBANK AS Latvijas filiāle norādot BIGBANK AS un nosakot, ka piedzītie naudas līdzekļi pārskaitāmi BIGBANK AS Latvijas filiālei.

Prasību tiesā cēlusiAS „Baltijas Izaugsmes Grupa". Tiesā saņemts pieteikums par puses procesuālo tiesību pārņemšanu un ar 2014.gada 11.marta protokollēmumu ir nolemts pieļaut aizstāt lietā prasītāju AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" ar BIGBANK AS.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka prasītājs lietā ir BIGBANK AS.

Tiesas sēdē prasītāja BIGBANK AS Latvijas filiāles pārstāvis nav ieradies. 2014.gada 07. martā tiesā saņemts prasītāja pārstāvja iesniegums, kurā lūdz lietu izskatīt bez prasītāja pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē, norādot, ka prasību uztur pilnā apmērā, atbildētāja pēc prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā nav veikusi nevienu maksājumu.

Atbildētāja /pers.B/tiesas sēdē nav ieradusies, nav ziņojusi par neierašanās iemesliem. Par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, nosūtot tiesas dokumentus ar Tieslietu ministrijas starpniecību uz atbildētājas dzīvesvietas adresi. Tiesā saņemts paziņojums, ka dokumenti /pers. B/ izsniegti 2012.gada 27.novembrī. /pers. B/ nav lūgusi tiesu atlikt lietas izskatīšanu, nav iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, iebildumus pret celto prasību.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu tiesa uzskata par iespējamu lietu izskatīt bez prasītāja pārstāvja un atbildētājas klātbūtnes.

Tiesa, pārbaudot lietā esošos rakstveida pierādījumus, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Civillikuma 1402. pantā noteikts, ka *saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.*

Lietā nodibināts, ka 2006.gada 06.jūlijā starp AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" un atbildētāju noslēgts Aizdevuma līgums Nr.0602789/55i, saskaņā ar kuru atbildētājai izsniegts aizdevums Ls 1800,00 apmērā, ar procentu likmi gadā – 27,05% no aizdevuma summas (lietas lapa 8-9).

No izmaksas ordera Nr.5987 ir redzams, ka atbildētājai izsniegta aizdevuma summa Ls 1782,00 apmērā (lietas lapa 14). No aizdevuma līguma redzams, ka prasītājs par līguma noformēšanu ieturējis komisijas maksu Ls 18,00 apmērā. Līdz ar to ir pierādīts, ka prasītājs ir izmaksājis atbildētājam aizdevumu Ls 1800,00 apmērā.

Tiesa atzīst, ka minētais līgums noslēgts atbilstoši Civillikuma prasībām. Neviena no pusēm to nav apstrīdējusi un līdz ar to tas ir saistošs līdzējiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu, *tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.*

Saskaņā ar Civillikuma 1590.pantu, *katrai pusei ir pret otru prasības tiesība par līguma izpildīšanu.*

Aizdevuma līguma vispārējo noteikumu 2.1.punktā noteikts, ka aizņēmējs apņemas atmaksāt aizdevuma summu un maksāt procentus saskaņā ar līgumam pievienoto maksājuma grafiku.

Ar prasības pieteikumam pievienoto Maksājuma grafiku apstiprinās, ka atbildētājai bija pienākums norēķināties ar prasītāju atbilstoši abu pušu parakstītajam grafikam, kurā pēdējais maksājuma datums ir noteikts 2011.gada 15.jūlijs (lietas lapa 10-11).

Civillikuma 1589.pants nosaka, ka *vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.*

Aizdevuma līguma vispārējo noteikumu 4.1.1. punkts dod prasītājam tiesības vienpusēji atkāpties no līguma un pieprasīt tūlītēju parāda atmaksu, ja aizņēmējs ir nokavējis no līguma izrietošās saistības izpildi kopā par vismaz 30 dienām, bet saskaņā ar punktu 4.2. aizņēmējam šādā gadījumā ir pienākums nekavējoties samaksāt aizdevējam nesamaksāto līgumsodu, neatmaksātos procentus un aizdevuma summu.

Prasītājs ar 2008.gada 21.februāra brīdinājumu Nr. 5-166620-08 paziņoja atbildētājai par vienpusēju atkāpšanos no Aizdevuma līguma, lūdzot nekavējoties septiņu dienu laikā no brīdinājuma saņemšanas dienas nokārtot saistības, norādot, ka pretējā gadījumā parāda atgūšanai prasītājs būs spiests griezties tiesā (lietas lapa 15).

Saskaņā ar Civillikuma 1934.pantu, *ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās.*

Civillikuma 1943.pants nosaka, ka *aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis.*

Šādos apstākļos tiesa secina, ka atbildētāja nav pildījusi līgumsaistības noteiktā termiņā un apmērā, un tādēļ no atbildētājas ir piedzenama pamatparāda summa Ls 1661,26 apmērā.

Civillikuma 1753.pants nosaka, ka *ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.*

Līguma vispārējo noteikumu 2.1.punktā ir noteikts, ka aizņēmējs apņemas atmaksāt aizdevuma summu un maksāt procentus saskaņā ar Līgumam pievienoto maksājumu grafiku. Aizdevuma līgumā noteikta procentu likme 27,05% gadā no aizdevuma summas.

Tiesa atzīst, ka arī daļā par procentu maksājuma parāda piedziņu prasība ir apmierināma un no atbildētājas piedzenami nesamaksātie procenti par laika periodu no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim Ls 393,75 apmērā.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu *līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi*. Saskaņā ar Civillikuma 1717.panta nosacījumiem *līgumsodu var pievienot katram līgumam, un to var noteikt ne vien naudā, bet arī citās vērtībās. Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas*. Savukārt Civillikuma 1720.pants paredz, ka *kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu, ja līgumsods bija norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.*

Saskaņā ar Aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 5.4. atbildētājai ir noteikts pienākums kopējā parāda samaksas kavējuma gadījumā maksāt līgumsodu 3% apmērā no neatmaksātās aizdevuma summas daļas par katru samaksas kavējuma dienu līdz visas parāda summas pilnīgai samaksai. Prasītājs līgumsoda apmēru samazinājis līdz 1 %. Savukārt, saskaņā ar aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 5.5. atbildētājam ir noteikts pienākums par maksājuma grafikā noteikto maksājuma atmaksas termiņu un apmēru neievērošanu maksāt līgumsodu 3 % procentu apmērā no termiņā nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu. Prasītājs līgumsoda apmēru samazinājis līdz 1 %.

No parāda summas aprēķina redzams, ka prasītājs ir aprēķinājis līgumsodu saskaņā ar Aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 5.5. par maksājumu kavējumu par laiku no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim Ls 453,30 apmērā, kā arī līgumsodu saskaņā ar Aizdevuma līguma vispārējo noteikumu punktu 5.4. par kopējā parāda samaksas kavējumu par laiku no 2008.gada 3.marta līdz 2010.gada 12.decembrim Ls 648,99 apmērā.

Ņemot vērā to, ka AS „Baltijas Izaugsmes Grupa" vienpusēji izbeigusi pušu starpā noslēgto līgumu, tiesa atzīst, ka ir zudis tiesiskais pamats pēc 2008.gada 21.februāra piemērot izbeigtā līguma noteikumus, aprēķinot pielīgto nokavējuma līgumsodu.

Šādu atziņu par līgumsoda atlīdzināšanu gadījumos, kad līdzējs tiesīgi atkāpjas no līguma, ir paudis arī *Augstākās tiesas Senāts 2013.gada 30.janvāra spriedumā lietā Nr.SKC-644/2013*, kurā ietverta atziņa, ka „*līgumiskie procenti un līgumsods gadījumos, kad līdzējs tiesīgi atkāpjas no līguma, ir atlīdzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt*".

Izvērtējot lietas materiālos esošo parāda aprēķinu (lietas lapa 6), tiesa uzskata, ka prasītāja pamatoti aprēķinājusi līgumsodu par laika posmu no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim (tas ir, dienai, kad prasītāja vienpusēji izbeigusi līgumu, pieprasot visu saistību pilnīgu izpildi), kura kopējais līgumsoda apmērs līdz 2008.gada 21.februāri sastāda Ls 453,30. Līdz ar to prasība par līgumsoda Ls 648,99 apmērā piedziņu nav pamatota.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka no atbildētājas par labu prasītājam piedzenams līgumsods par laika posmu no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim Ls 453,30. Savukārt prasība daļā par līgumsoda, kurš aprēķināts no 2008. gada 03. marta līdz 2010. gada 16. decembrim Ls 648,99 apmērā, piedziņu ir noraidāma.

Prasītājs lūdz noteikt tiesības saņemt sešus procentus gadā no nesamaksātās aizdevuma pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Tiesa atzīst, ka, atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantā noteiktajam, prasītājam nosakāmas tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt sešus procentus gadā no nesamaksātās aizdevuma pamatsummas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.*

Tādējādi no atbildētājas par labu prasītājam piedzenami tā samaksātie tiesāšanas izdevumi – valsts nodevaproporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram 267,08 *euro* (Ls 187,70) apmērā (saskaņā ar Civilprocesa likuma redakcija uz valsts nodevas maksāšanas brīdi), ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 *euro* (Ls 3,30)apmērā.

Ņemot vērā, ka prasītāja samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi pilnībā nesedz faktiski patērētos, saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu, no atbildētājas piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 10,83 *euro* (Ls 7,61) apmērā, ko veido starpība starp prasītāja samaksātajiem 4,70 *euro* (Ls 3,30) apmērā un faktiskajiem izdevumiem 15,53 *euro* (Ls 10,91) par prasības pieteikuma un tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu.

Civilprocesa likuma 195.pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā cita starpā norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru. Tādējādi tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu prasītājam nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētāja 6% gadā no nesamaksātā pamatparāda 2363,76 *euro* (Ls 1661,26).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu atbildētājam nosakāms sprieduma labprātīgai izpildei termiņš 10 dienas no sprieduma

spēkā stāšanās dienas.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 41.panta pirmo daļu., 96., 97., 193., 195., 204.[1] pantu, tiesa

nosprieda

Prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu BIGBANK AS Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr.40103200513, neatmaksāto aizdevuma pamatsummu 2363,76 *euro* (divi tūkstoši trīs simti sešdesmit trīs *euro* 76, *euro* centi) (Ls 1661,26) apmērā, nesamaksātos procentus par laika posmu no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim 560,26 *euro* (pieci simti sešdesmit *euro* 26 *euro* centi), (Ls 393,75*)* apmērā, līgumsodu par laika posmu no 2007.gada 17.jūlija līdz 2008.gada 21.februārim 644,99 *euro* (seši simti četrdesmit četri *euro* 99 *euro* centi)(Ls 453,30) apmērā, kā arī tiesas izdevumus – valsts nodevu proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram 267.08 *euro* (divi simti sešdesmit septiņi *euro* 08 *euro* centi) (Ls 187,70) apmērā, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro* (četri *euro* 70 *euro* centi)(Ls 3,30), bet kopā *euro* 3840,79 (trīs tūkstoši astoņi simti četrdesmit *euro* 79 *euro* centi) (Ls 2699,32).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos tiesas izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 10,83 *euro* (desmit *euro* 83 *euro* centi) (Ls 7,61) apmērā, konta Nr.LV51TREL2190458019000, NMR 90001672316, saņēmējs: Tiesu administrācija, saņēmēja banka: Valsts kase, Kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499 EKK ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Atzīt prasītājam BIGBANK AS Latvijas filiālei, reģistrācijas Nr.40103200513, tiesības saņemt no atbildētājas /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu prasītājam likumiskos 6% (sešus procentus) gadā no nesamaksātās aizdevuma pamatsummas 2363,76 *euro* (Ls 1661,26) par laiku līdz sprieduma izpildei.

Prasību daļā par līgumsoda 923,43 *euro* (deviņi simti divdesmit trīs *euro* 43 *euro* centi) (Ls 648,99)apmērā piedziņu noraidīt.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienu laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

Pēc ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu nomaksas iesniegt maksājuma kvīts oriģinālu Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā, Lomonosova ielā 10, Rīgā, 244.kabinetā.

Spriedumu var 20 dienu laikā pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Atbildētāja /pers.B/spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma izsniegšanas dienas.

Tiesnese I.Bite